

Міністерство освіти і науки України
Кафедра політичних наук і права
Рада молодих вчених Університету Ушинського
Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і
молодих вчених

V Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та
молодих вчених

«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО
РОЗВИТКУ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»

22 травня 2025 року

м. Одеса

УДК: 32+316]-043.86:3.073:001.891

C91

**Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського» (протокол № 17 від 26 червня 2025 року)**

C91 «Сучасні виклики соціально-політичного розвитку: політико-правові та соціально-економічні виміри» [Електронний ресурс] : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Одеса, 22 травня 2025 р.) / за заг. ред. д. політ. н. С. М. Наумкіної, к. політ. н. С. А. Дмитрашко, к. політ. н. І. І. Пронози. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2025. 121 с.

22 травня 2025 року у ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» проведено V Всеукраїнську науково-практичну конференцію студентів та молодих вчених, в якій взяли участь представники закладів вищої освіти України, студенти, магістри, аспіранти та докторанти.

До збірника увійшли тези доповідей з актуальних питань політичного процесу України та світу, міжнародних відносин та дипломатії.

Видання адресоване науковим та науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти, студентам, магістрам, аспірантам, докторантам та всім, хто цікавиться питаннями політичної науки, дипломатії та права.

Мужеляк Юлія	ІНСТИТУЦІЙНІ ЗМІНИ, ВНЕСОК У ПЕРЕМОГУ І ВІДБУДОВУ ЛІНГВОМАНІПУЛЯЦІЯ В УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРІ: СТРАТЕГІЇ ТА РИЗИКИ	98
Наумкіна Світлана Уцеховський Максим	КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	101
Хлівнюк Тетяна Варешкіна Марія	ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	106

НАПРЯМ 3

КУЛЬТУРНА ТА ОСВІТНЯ ДИПЛОМАТІЯ ЯК ЧИННИКИ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ В СВІТІ

Бондаренко Андрій	КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ: ВІД ІСТОРИЧНИХ ВИТОКІВ ДО ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	110
Піскун Катерина	КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ SOFT POWER ДЕРЖАВИ	115

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ SOFT POWER ДЕРЖАВИ

Катерина ПІСКУН

студентка 4 курсу спеціальності 052 «Політологія»

Університет Ушинського, м. Одеса

Науковий керівник:

Світлана ДМИТРАШКО,

кандидат політичних наук, доцент кафедри політичних наук і права,

Університет Ушинського, м. Одеса

Культурна дипломатія є інструментом міжнародних відносин, який дозволяє країнам формувати позитивний імідж, сприяти взаєморозумінню та зміцнювати співпрацю через культуру та мистецтво. Вона створює ефективні канали комунікації між народами, подолуючи мовні, культурні та політичні бар'єри. Концепцію soft power увів американський політолог Джозеф Най у 1990-х роках, визначивши її як здатність країни досягати бажаних результатів шляхом переконання, а не сили. Основними компонентами soft power є культурний вплив, політичні цінності та зовнішня політика. Культура як елемент soft power формує позитивний імідж країни через культурні обміни, мистецтво, музику, літературу та кінематограф. Через емоційний та інтелектуальний зв'язок між народами культура сприяє розвитку міжкультурного діалогу. Культурна дипломатія охоплює організацію культурних подій, освітніх програм, фестивалів, виставок, підтримку співпраці митців, науковців та освітніх закладів. Таким чином країни створюють довготривалі зв'язки, зміцнюючи свій міжнародний імідж [2].

Історія культурної дипломатії сягає давнини. Візантійська імперія поширювала християнство серед сусідніх народів, поєднуючи релігію й культуру. Людовік XIV у Франції сприяв утвердженню національної культури через

підтримку мистецтва й науки. У XIX столітті Всесвітня виставка в Лондоні 1851 року стала платформою для демонстрації культурних надбань. Створення в 1881 році організації «Альянс Франсез» заклало основи інституціоналізації культурної дипломатії. В Україні діяльність Михайла Драгоманова та турне Української Республіканської Капели Олександра Кошиця у 1919–1921 роках стали прикладами використання культури для популяризації національної ідентичності за кордоном. Культурна дипломатія і традиційна дипломатія різняться методами: перша спрямована на створення позитивного іміджу через культуру, друга - на офіційні переговори і вирішення політичних чи економічних питань. Культурна дипломатія використовує виставки, фестивалі, мовні курси, освітні та мистецькі обміни для встановлення довіри і взаєморозуміння [4, с. 8].

Сучасні тенденції розвитку культурної дипломатії включають цифровізацію (віртуальні виставки, онлайн-концерти), інституціоналізацію (Британська Рада, Французький Інститут, Гете-Інститут, Український інститут), акцент на сучасному мистецтві, науці й технологіях, а також залучення громадянського суспільства й бізнесу до спільних проєктів. Основні методи культурної дипломатії - організація культурних обмінів (фестивалі, виставки, концерти), спільні освітні програми (стипендії, академічна мобільність), підтримка мовних центрів, співпраця в медіа та кінематографі. В Україні провідною інституцією у цій сфері є Український інститут.

В Україні реалізацією методів культурної дипломатії займається Український інститут, який представляє українську культуру у світі та формує позитивний імідж України за кордоном. Діяльність Інституту спрямована на покращення розуміння й сприйняття України у світі та розвиток міжнародних культурних зв'язків. Франція має багатовікову традицію культурної дипломатії. Уже в XVII–XVIII ст. серед дипломатів були численні літератори, а культурний складник мав державне фінансування. 1883 року засновано Альянс Франсез для поширення французької мови й культури. На початку XX ст. відкрито французькі інститути у Флоренції,

Мадриді, Лондоні, Санкт-Петербурзі. 1945 року створено Генеральну дирекцію з культурних зв'язків за кордоном, яка об'єднала всі інструменти зовнішньої культурної політики.

З приходом до влади Шарля де Голля культурна дипломатія набула нового значення як засіб повернення величі Франції, а її фінансування істотно зросло. Французька модель культурної дипломатії централізована. Основними установами є Французький інститут, Альянс Франсез і Кампус Франс. Французький інститут, створений 2011 року, координує мистецькі обміни, поширення мови та підтримку мобільності митців. Альянс Франсез - незалежна мережа з понад 1000 філій у 146 країнах. Франція також активно підтримує франкофонію, а Міністерство Європи та закордонних справ сприяє експорту французького кіно, музики та медіаконтенту через аташе з аудіовізуальної політики [5, с. 4].

До 1940-х років культурна дипломатія не була пріоритетом Великої Британії. Після втрати колоній та початку холодної війни країна активно розвивала зовнішньополітичні стратегії. Головним інструментом стала Британська рада, заснована 1934 року. Вона незалежна від Форін Офісу, отримує третину фінансування від уряду, а решту - з власної діяльності. Британська рада має понад 250 представництв у 110 країнах, розвиває міжкультурні й освітні зв'язки, формує позитивний імідж Великої Британії серед урядів, бізнесу та інвесторів.

Британська культурна дипломатія спирається на популярність англійської мови, престиж освіти та вплив культури. Велика Британія є одним із провідних напрямків для іноземних студентів. Важливу роль відіграє британська попкультура - література, музика, кіно. Британська рада активно використовує новітні технології й реалізує проєкти в Україні, зокрема у сфері прав людини, довкілля та культурної політики. Після Другої світової війни Японія прагнула змінити імідж агресора на миролюбну країну. Японський фонд став головною установою міжнародного культурного обміну, працюючи в напрямках мистецтва, освіти японською мовою й

інтелектуального обміну. Фонд має 24 офіси у 23 країнах, реалізує проєкти з популяризації як традиційної, так і сучасної культури через ініціативу «Cool Japan».

Культурна дипломатія Японії включає роботу японських центрів, співпрацю з ЮНЕСКО, освітні й молодіжні обміни, участь у роках культури з іншими державами. Програма JET залучає молодих спеціалістів для викладання у Японії. Через агентство міжнародної співпраці Японія сприяє розвитку інфраструктури та освіти у 150 країнах, активно використовуючи культурні гранти. Попри успіхи, Японія має виклики - мовний бар'єр, специфіку традицій, що ускладнює глобальну популяризацію культури. Проте культурна дипломатія залишається важливим елементом м'якої сили для всіх країн, які прагнуть зміцнити свій міжнародний вплив.

У другій половині XX ст. в Європі порозуміння засобами культури осмислили як культурну дипломатію, у США - як «м'яку силу». В Україні цей підхід реалізувала Українська республіканська капела під орудою О. Кошиця (1919–1921), яка гастролювала Європою з метою формування позитивного образу держави. Як писав В. Сікевич, «що не змогли зробити дипломати, зробила пісня». Після 1991 року культурна дипломатія України посилено розвивається. З 2006 року при посольствах діють культурно-інформаційні центри, а 2017-го створено Український інститут, що представляє культуру за кордоном. Успішною є й ініціатива Олени Зеленської зі створення україномовних аудіогідів у музеях світу. Україна співпрацює з Goethe-Institut, Британською Радою, Чеським центром. Понад 1780 культурних проєктів реалізовано з 2022 по початок 2024 року. Серед них – кампанія #FreeTheLeopards та перемоги на «Євробаченні». Важливу роль відіграє діаспора, яка підтримує культуру, освіту, лобіює інтереси України. Незважаючи на виклики, культурна дипломатія сприяє міжнародному діалогу, долає стереотипи й формує позитивне сприйняття країни у світі як частину м'якої сили держави [1].

Таким чином, культурна дипломатія виступає ефективним інструментом м'якої сили, який дозволяє державам формувати позитивний міжнародний імідж,

зміцнювати міжкультурні зв'язки та просувати національні інтереси. Історичний досвід України, зокрема діяльність капели О. Кошиця, засвідчує її стратегічний потенціал ще з часів визвольних змагань. У сучасний період Україна активно розвиває цей напрям - через створення Українського інституту, культурно-інформаційні центри, ініціативи першої леді та партнерство з міжнародними інституціями. Вагому підтримку здійснює українська діаспора, яка формує культурний фронт за межами країни. Успіхи на пісенному конкурсі «Євробачення» та культурні кампанії типу #FreeTheLeopards стали маркерами глобальної видимості. Попри наявні виклики, пов'язані з фінансуванням і стереотипами, культурна дипломатія сприяє розвитку зовнішньополітичного діалогу, протидії дезінформації та утвердженню культурної суб'єктності України у світі.

Список використаних джерел:

1. Брайлян Є. Як діє культурна дипломатія України у Франції. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/12/02/yak-diye-kulturna-dyplomatiya-ukrayiny-u-francziyi>
2. Драч Ю. Культурна політика як один із зовнішньополітичних інструментів французької дипломатії. URL: <https://veche.kiev.ua/journal/2560>
3. Культурна дипломатія. З ініціативи Олени Зеленської вже запущено 35 аудіогідів українською у 25 країнах світу. URL: <https://www.president.gov.ua/news/kulturna-diplomatiya-z-iniciativi-oleni-zelenskoyi-vzhe-zapu-72309>
4. Перелигін Є. Чи стане культурна дипломатія справжньою м'якою силою держави. Досвід Італії та перспективи України. URL: https://lb.ua/blog/perelygin_evgen/407073_chi_stane_kulturna_diplomatiya.html
5. Пересунько Т. Культурна дипломатія це діалектика. URL: <https://kyivdaily.com.ua/tina-peresunko>

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ УНІВЕРСИТЕТУ
УШИНСЬКОГО
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ,
АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І МОЛОДИХ
ВЧЕНИХ**

**«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО-
ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ
ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»**

V Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених

м. Одеса, 22 травня 2025 року

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр, прізвищ тощо
несуть автори.